

YOGA NAZARIYASINING ANTROPOLOGIK JIHLTLARI

Ibodova Farida

Toshkent davlat Sharqshunoslik universiteti.

Annotatsiya. Ushbu maqolada Shri Aurobindo Ghosh yoga nazariyasining antropologik jihatlari ni òz falsafiy qarashlari bilan yanada asoslab berdi. Uning semantik va psixofizik usullari va turli xil diniy tizimlar (buddizm, daosizm, dzen, tasavvuf, nasroniylik) doirasida tatbiq qilgan. Vedanta nazariyasi sifatida integratsiya amaliyotida yoga integratsiyasini olib keldi. U òzining "Savitri" she'riy dostonida "Vedanta va Yoganing chambarchas bog'liqligini aytib òtadi. Bundan tashqari u Yoga ta'limotining antropologik va gumanistik tomonlarini òz goyalari bilan ilmiylashtirdi. Qolaversa biz bugungi kunda Shri Aurobindo Ghoshni revolyutsioner faylasuf sifatida ham tanimiz. Aurobindo Ghosh òzining " The hour of god" kitobida " Inson va Evolyutsiya", "Yoga sistemasi" tushunchalari ostida òz fikr va qarashlarini bildirgan.

Tayanch tushunchalar. Yoga, yoj, konjuge, Vedanta, Integral yoga

Vedantaning nazariya sifatida integratsiyasi amaliyot sifatida yoga integratsiyasiga olib kelishi kerak. Bundan tashqari, sintetik yondashuv nafaqat vaqtning buzuvchi ta'siridan tozalanishni, balki aniq diniy shakllardan farqli o'laroq aniq universal haqiqatlarni yanada ko'proq ochib berishni nazarda tutadi. Bu haqiqatan ham ulkan maqsad Aurobindo tomonidan ish g'ol qilingan bo'lib, u birinchi navbatda o'zining "Ilohiy hayot" asarida keltirilgan integral Vedantaning sintetik nazariyasini, ikkinchidan, tugallanmagan "Sintez Yoga ". Va nihoyat, Aurobindoning "Savitri" she'riy dostonida keltirilgan "Vedanta va yoga bilan chambarchas bog'liqligi", insonning eng chuqur ma'naviy tajribasining tavsifi. She'riy til falsafiy nazariyalar va taxminlar so'zlaridan ko'proq narsani aytadi.

Evolutsion rivojlanish jarayonida insonga olamshumul bo'lishning buyuk jarayonining ongli ishtirokchisi va hamkori bo'lish imkoniyati beriladi. Bundan

tashqari, bunga shoshilinch ehtiyoj bor. Ammo qanday qilib odam evolyutsion oshkor qilishning nozik jarayonlariga mos kelishi mumkin? Yo'l, ta'lim va tarbiyaning amaliy tizimi bo'lishi kerak .

Aurobindo Sharq va G'arb madaniyati o'rtasidagi neo-vedantik mutafakkirlar boshlagan muloqotni davom ettirmoqda. Yoga muammolarini ko'rib chiqib, uni insonning bilim faoliyatini rivojlantirishda nazariya va amaliyot o'rtasidagi bog'liqlik masalasi doirasiga o'tkazadi. Aurobindoning ta'kidlashicha, Sharqda tug'ilgan har qanday nazariyalar, har qanday falsafiy tizimlar ongning yuqori holatlariga amaliy erishish uchun protseduralar bilan jihozlangan. Fikrdan boshlagan taqdirda ham, maqsad aqliy torlikni engib, sezgi va ma'naviy nurlanish darajasiga etish edi. Shunday qilib, haqiqiy mutafakkir o'zida intellektual-faylasuf va ruhiy jihatdan amal qiladigan astsetikni birlashtirdi. Sharqda, ayniqsa Hindistonda metafiziklar G'arbda bo'lgani kabi, aql-idrok orqali eng yuqori Haqiqat mohiyatini o'rnatishga harakat qildilar, ammo ular intellektual fikrlashni uning kashfiyotidagi eng yaxshi vosita deb hisoblamadilar va uni ikkinchi o'ringa qo'yishdi. Birinchi o'rin har doim ma'naviy tajriba, ma'naviy yorug'lik va sezgi uchun berilgan. Bunga zid bo'lgan intellectual xulosalar bekor qilindi. Intellektual faylasuflar o'zlarining stipendiyalari uchun hurmatga sazovor edilar, ammo ular hech qachon haqiqatni kashf etuvchilar darajasiga ko'tarilmaganlar. Sof intellektual falsafalar ma'naviy tajribaga erishish uchun vositalar etishmasligi sababli yo'q bo'lib ketdi.

Aurobindoning fikriga ko'ra, inson borligi sirini anglash ko'p jihatdan inson ongining mohiyatini bilishga bog'liq. "Inson odatdagi aqliy mavjudotdir. Bundan tashqari, hozirgi vaqtda aql uning eng yuqori maqomidir, u o'zining haqiqiy O'ziga eng yaqin keladi va ruhni eng oson va keng anglaydi." Aql insonni nafaqat hayvonot muhitidan ajratibgina qolmay, balki uni ilohiy bo'lishga yaqinlashtiradi. Aqlning "makoni" heterojen: u tarkibida ham moddiy, ham ma'naviy elementlar mavjud

bo'lib, ular o'zaro ta'sirida murakkab rasm yaratadi, bu inson xatti-harakatining ko'p qirraliligida, uning taqdiri noaniqligida namoyon bo'ladi.

Aurobindo inson aqli muammosini uning tuzilishini ko'rib chiqishni boshlaydi. Qadimgi hind falsafiy an'analarida insonning aqliy sohasi to'g'risida ma'lum g'oyalar va bilimlar tizimi mavjud. Aurobindo o'zining asosiy kontseptsiyalarini qayta ko'rib chiqadi, ularga nafaqat yangi "tovush" berishga, balki inson mavjudligining evolyutsion qarashlariga muvofiq o'z tushunchalarini kengaytirishga harakat qiladi. Birinchidan, u "mohiyat" ni, inson ongining ishlashi asosini ko'rib chiqadi. Bu ongning eng asosiy materialidir, bu aqliy namoyonlarning boshlanishi uchun asos

bo'lib xizmat qiladi. Aqlning ushbu asosiy moddasi chitta deb ataladi. Chitta - चित्त, hayot energiyasi, prana singari, universaldir. Chitta चित्त mexanikdir.

Biror kishi uchun chiplarning harakatlari juda ko'p bilinçaltı, uyg'ongan ongdan yashiringan. "Aslida, aqlning barcha harakatlari yoki ichki mavjudot (vosita) ushbu Chitta yoki asosiy ongdan, qisman ongli, qisman ongli va qisman ekstrakonsizdan bizning aktyorlik ongimizga ko'tariladi. Sub'ektiv ichki mavjudot kuchi bilan rivojlanadi. odatiy harakatlar, ularning naqshini bizning evolyutsiyamiz belgilagan". Shunday qilib, chitta bu birinchi qadam, "birinchi g'isht", ong evolyutsiyasi yo'lidagi asosiy darajadir. Chitta, Aurobindoning so'zlariga ko'ra, uning harakati bilan tushunilishi mumkin bo'lgan moddiy-energetik xususiyatga ega.

Chitta, Aurobindoning so'zlariga ko'ra, aniq yoki yashirin shaklda ikki xil harakatga ega: passiv yoki idrok etuvchi va faol, reaktiv, javobni hosil qiladi.

Chitta faoliyatining passiv tomoni har xil ta'sirlarni, hattoki ruhiy ongsiz holda va ongning hech qanday e'tiborisiz qabul qilingan holda qabul qilishda va ularni "passiv ong osti xotirasining ulkan omborida" saqlashda ifodalanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шустова А.М. Философско-религиозная антропология Ауробиндо Гхоша. - М.: Восточная литература,- 2000.

2. Ауробиндо Гхош. Йога и цель эволюции//Метафизические исследования. Выпуск 8. - СПб.,1998.
3. Sri Aurobindo.// The Renaissance in India. Sri Aurobindo. - Ashram rust, 1997.
4. Величенко А. Е.. Эволюция религиозно – философских взглядов Ауробиндо Гхоша. Диссертация насоискание ученой степени кандидата философских наук. - Санкт – Петербург, 1999.
5. Величенко А. Е.. Эволюция религиозно – философских взглядов Ауробиндо Гхоша. Диссертация насоискание ученой степени кандидата философских наук. - Санкт – Петербург, 1999.